

ТЕХНОЛОГІЯ ІНДИВІДУАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ РОЗРОБКИ ЛЕКАЛ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ НЕТИПОВИХ КОНСТРУКЦІЙ

Тетяна БОРИСОВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка;

Дар'я ГЛУЩЕНКО, студентка факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка

Традиційні технології навчання орієнтовані на накопичення очікуваних результатів освітньої діяльності, як новоутворень, які формуються в студентів. Традиційний підхід у своїй основі орієнтований на збереження екстенсивного шляху розвитку закладу освіти – чим більше знань, умінь і навичок набув студент, тим краще. У сучасному суспільстві важливого значення набувають фахові компетентності, як здатності виконувати різноманітні професійні завдання.

Однією з концептуальних засад формування фахових компетентностей сучасного вчителя трудового навчання на основі державних стандартів вищої освіти є суб'єктно-діяльнісний підхід, який створює підґрунтя для освіти формувати в студентів здатності до активної діяльності, до творчої професійної праці [4]. Основними вузлами освітнього процесу, від ступеня обґрунтованості яких головним чином залежить результат підготовки майбутнього вчителя, виступають цілі навчання (для чого навчати), його зміст (що вивчати) і принципи організації навчального процесу (як навчати) [3]. Ще однією важливою умовою реалізації суб'єктно-діяльнісного підходу є врахування індивідуальних якостей, можливостей, пізнавальних інтересів, практичного досвіду та інших особистісних параметрів майбутніх учителів.

У зв'язку з визначенням цілі як майбутнього бажаного результату освітнього процесу,

необхідно визначити, що є результатом навчально-пізнавальної діяльності майбутніх учителів трудового навчання. За суб'єктно-діяльнісним підходом результатом навчання є комплекс особистісних здобутків, що акумулюють здатність до вирішення професійних завдань різної складності. Тому головною метою навчання майбутніх учителів трудового навчання при суб'єктно-діяльнісному підході є формування здатності до пошуку способів вирішення різних нетипових завдань. Засобом досягнення таких навчальних цілей у навчальному процесі може стати індивідуалізоване навчання, яке спирається на можливості кожного студента і враховує рівні опанування попередніх базових знань, умінь та навичок, необхідних для розв'язання завдань професійної діяльності різного ступеня складності.

Таким чином, для досягнення поставлених цілей освітньої діяльності варто використовувати технологію ідівідуалізованого навчання. Ця технологія може реалізовуватися на всіх етапах професійної підготовки, але зупинимось на окремому випадку застосування технології ідівідуалізованого навчання під час навчання майбутніх учителів трудового навчання моделюванню швейних виробів, зокрема в процесі опанування основ проектування нових нестандартних конструкцій швейних виробів та розробки лекал для виготовлення оригіналь-

них декоративних виробів з текстильних матеріалів [1].

Загальними й основними цілями методики навчання майбутніх учителів конструювання і моделювання швейних виробів традиційно перевага надається розробці конструкції одягу різних видів. Але на нашу думку, у руслі модернізації освітнього процесу в контексті розбудови Нової української школи, необхідно розширити межі конструкторської підготовки з технології виготовлення швейних виробів. Адже, на практиці вчителю трудового навчання та технологій часто доводиться стикатися з проблемою пошуку нових форм, конструкцій об'єктів навчальної діяльності учнів. Часто в учнів виникає бажання творити не за шаблонами, а вигадувати та експериментувати. У такому випадку вчителю доводиться проявляти творчість, доклатати всіх знань, умінь й трансформувати їх для вирішення нових нестандартних педагогічних завдань.

Таким чином, суб'єктно-діяльнісний підхід до формування знань, а головне – системи професійних умінь і навичок може забезпечити майбутнього вчителя багажем досвіду вирішення різних нетипових завдань, а також комплексом професійно важливих якостей.

При розробці технології індивідуалізованого навчання майбутніх учителів трудового навчання ми дотримувались таких основних вимог, як системність, повнота, зрозумілість, доступність, максимальна професійна орієнтація, діагностичність, можливість прояву творчих здібностей студентів та їх розвиток. Мета цієї технології проектувалась, виходячи зі структури і функцій професійної діяльності майбутніх учителів трудового навчання, з основ проектної діяльності на заняттях з технологій у новій українській школі та відповідно освітньо-професійної програми підготовки таких фахівців [5].

Метою методики навчання майбутніх учителів конструювання і моделювання швейних виробів було визначено формування в студентів здатності аналізувати поставлені проектні завдання, добирати методи конструювання типових деталей і застосовувати різні прийоми моделювання деталей для досягнення бажаних

форм та конструкцій декоративних швейних виробів. Така методика навчання проектування конструкцій базувалася на можливості вибору студентами індивідуальних траєкторій навчання при виконанні індивідуальних навчальних завдань.

Серед основних завдань реалізації технології індивідуалізованого навчання майбутніх учителів трудового навчання виділяємо такі:

- позитивно вплинути на мотивацію навчальної діяльності при навчанні майбутніх учителів особливостям розробки лекал швейних виробів нетипових конструкцій;

- формувати конструкторсько-технологічні знання і конструкторсько-технологічні вміння майбутніх учителів з урахуванням їх мотивації, особистісних якостей і рівня попередніх навчальних досягнень;

- активізувати та індивідуалізувати творчу проектну діяльність майбутніх учителів на заняттях і під час самостійної підготовки на основі індивідуалізованих пізнавальних завдань з розробки лекал швейних виробів нетипових конструкцій;

- розвивати креативність і конструкторсько-технологічне мислення студентів [5].

При цьому студенти в процесі навчання основ проектної діяльності повинні знати: методи модульного конструювання, принципи технічного і художнього моделювання деталей швейних виробів, окремі способи формування об'ємних форм, жорстких конструкцій швейних виробів, особливості застосування різних способів з'єднання деталей одягу; методи, способи і прийоми обробки окремих деталей для досягнення бажаного ефекту в конструкції виробу.

Уміти: виконувати необхідні вимірювання і розрахунки для розробки конструкції виробу; здійснювати конструювання базових форм, застосовувати різні методи моделювання для проектування лекал деталей декоративних виробів; виготовляти макети конструкцій швейних виробів; установлювати причини виникнення і способи усунення основних конструктивних дефектів.

Студент повинен працювати з навчальною, науковою і довідниковою літературою; основни-

ми методами досліджень у галузі проектування швейних виробів; застосовувати різноманітні прийоми і засоби навчання.

Побудова змісту навчальної дисципліни «Конструювання та моделювання швейних виробів», на нашу думку, має базуватися також на закономірностях системного засвоєння знань з основ конструювання і моделювання одягу, а також містити ряд альтернативних практичних способів конструювання і моделювання нетипових конструкцій швейних виробів різного призначення, зокрема текстильних декоративних поробок.

Відповідно зміст дисципліни був поділений на модулі базового, середнього та високого рівня складності. У кожному модулі вміщено завдання для колективного виконання, групового або парного виконання та індивідуальні завдання, виконання яких спрямоване на розвиток творчих здібностей і здатності до перенесення набутих знань та умінь у нестандартні ситуації. Звичайно ж, виконання індивідуальних завдань потребує мобілізації всіх раніше здобутих навичок.

Наведемо приклади навчальних завдань за кожним модулем. Завдання базового модуля можуть містити завдання з розробки конструкції постільної білизни, різноманітних подушок, вивчення типових конструкцій поясних виробів тощо. Серед завдань середнього рівня складності виділяємо конструювання плечового одягу, технічне моделювання методом перенесення основних виточок тощо. До завдань високого рівня складності відносимо конструювання плечового одягу складних покроїв, моделювання деталей швейних виробів методом трансформації, деконструкції тощо.

Серед навчальних завдань усіх рівнів складності пропонуємо розробку лекал для м'яких іграшок – від плоских до об'ємних з елементами стилізації і навпаки методи досягнення натуральних форм. Відповідно до вирішення поставлених завдань можна підійти по-різному, можна відшукати вже розроблений набір лекал в Інтернеті, можна пробувати виготовити лекала на вже виготовлену іграшку, а можна спроектувати власну модель іграшки та лекала для неї.

Цього року під час опанування основ конструювання і моделювання швейних виробів студенти одержали завдання розробити нетипову конструкцію голочниці. На сьогодні вже відомо сотні ідей для голочниць оригінальних конструкцій. Тож таке завдання не є складним, складно віднайти лекала на нетипові конструкції голочниць, тому доводиться проектувати власні конструкторські рішення.

Більшість студентів творчо підійшли до справи, підбирали і проектували досить оригінальні нетипові вироби (рис. 1).

Рис. 1. Моделі голочниць нетипових конструкцій

Одним з досить складних проектів голочниці, який обрали студенти Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка для розробки і виготовлення, стали моделі кросівок. Таке рішення виявилось дійсно складним, адже на заняттях з навчаль-

ної дисципліни «Конструювання та моделювання швейних виробів» не розглядалася тема конструювання деталей взуття. Тому за основу було використано досвід розробки лекал для м'яких іграшок.

Спершу студенти провели аналіз конструкції кросівок (рис. 2), розібрали на модульні одиниці конструкції, визначили схожість бажаних форм з відомими геометричними тілами. І тут у нагоді студентам стали знання і вміння з нарисної геометрії та креслення про утворення ліній перетину об'ємних фігур і способи побудови розгорток (рис. 3). Послідовність реалізації проекту виготовлення голочниці «Кросівок» подано в Таблиці 1.

Рис. 2. Голочниці «Кросівок» та «Мокасини»

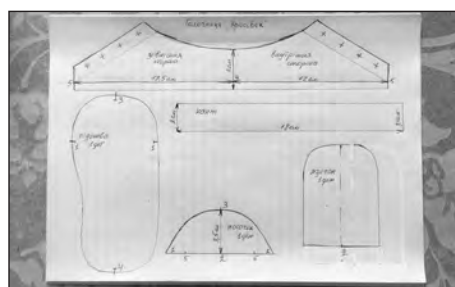

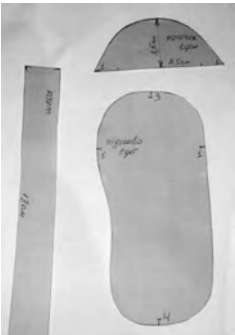

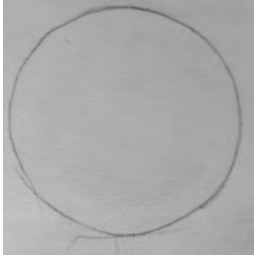

Рис. 3. Креслення деталей кросівок

Таблиця 1

Етапи реалізації проекту «Голочниця-Кросівок»

Етапи роботи	Зміст діяльності	Фото звіт
Вибір матеріалів і проектування ескізу	Для виготовлення голочниці було використано міцну джинсову та бавовняну тканини, синтепон. Для декорування – нитки муліне (блакитного і жовтого кольорів), для декорування – стрічку з паєтками. Для підошви – гофрований картон	
Виготовлення лекал деталей кросівок	Визначення форми і розмірів конструкції кросівок. Проектування лекал для деталей виробу	
Розкрій деталей з основної тканини	Боковинки та язичок з джинсової тканини. Кант, підошва і носок зі штучної білої шкіри. Усі припуски на шви становили 0,5 см	
Вишивка декору	Нитками муліне технікою «Художня гладь»	

Зшивання деталей	Спочатку пришиваємо язичок до носочка, потім підошву до канта, і далі від середини носочка до задника пришиваємо носочок і боковинки до канта. Ширина всіх швів 0,5 см	
Оформлення отворів	Вишиваємо нитками отвір для стрічки в техніці «Солов'їні вічка»	
Формування жорсткої основи виробу	Для того, щоб кросівок рівно стояв на столі, по формі лекала підошви вирізаємо деталь з картону і вкладаємо на дно кросівка	
Виготовляємо деталь для подушки	Малюємо круг діаметром 16 см на тканині білого кольору і вирізаємо деталь для подушечки голочниці	
Формуємо об'єм кросівочка	Набиваємо носочок кросівочка синтепоном (або іншим наповнювачем). Прокладаємо прямі стібки по краю круга і стягуємо, залишаючи отвір для наповнення	
Розташовуємо подушечку в середині кросівка	Так, щоб подушечка ледь виступала над краями кросівка	
Декоруємо кросівок стрічкою з паетками	За допомогою клеєвого пістолета прикріплюємо декоративну стрічку	
Голочниця «Кросівок» готова		

Робота над реалізацією проекту голочниці у формі кросівок передбачала виконання технологічних операцій різної складності, це й: конструювання виробу, виготовлення лекал, підбір матеріалів, формування жорсткості конструкції, швейні ручні та машинні операції, технологія вишивки, робота з праскою і клейовим пістолетом, зі швейним обладнанням, використання окремих елементів технології виготовлення м'яких іграшок тощо. Така проектна діяльність дала змогу студентам навчитися новим методам роботи і додала значного досвіду.

Отже, принципи індивідуального підходу в навчанні передбачають урахування індивідуальних особливостей, психофізіологічних показників студентів, оскільки кожен з них має тільки йому притаманні особливості пам'яті, мислення, уяви, має свій характер, темперамент, свої нахили, задатки, здібності, свої закономірності розумового розвитку, а також свій багаж досвіду практичної роботи із застосуванням різних технік і технологій. І неврахування цих особливостей у виборі всіх характеристик навчального процесу сприятиме створенню дискомфортних психологічних умов для конкретного студента, а це може призвести до невисокої ефективності в засвоєнні ним навчального матеріалу.

Тому поряд з індивідуалізацією навчання доцільно враховувати принцип диференціації навчального процесу, що допомагає підбирати і пропонувати для виконання студентам завдання різного рівня складності та різного об'єму. У нашому дослідженні цей принцип полягав у тому, що педагог, урахуваючи індивідуально-психічні особливості студентів і відповідно до індивідуального або колективного характеру процесу навчання, підбирав і застосовував різноманітні, доцільні методи й форми навчальної діяльності. Диференціація на основі певних ознак (інтересів, нахилів, здібностей, рівня навченості, репрезентативних систем) передбачала створення мобільних або стабільних навчальних груп і давала можливість представити зміст навчання з проектування швейних виробів і вимоги до студентів суттєво різними.

Критерієм диференціації слугував вихідний рівень сформованості вмінь щодо конструювання і моделювання швейних виробів, який визначався в ході результатів вхідного контролю. Так, студенти з середнім рівнем сформованості вмінь вивчали навчальну інформацію і вирішували завдання щодо розробки проекту за елементами або частинами. Студенти ж, у яких уміння з розробки проектів були сформовані на більш високому рівні, вивчали вже складну інформацію і вирішували індивідуалізовані завдання високого рівня складності.

Міцність засвоєння відповідних знань і вмінь досягалася організацією цілеспрямованого, систематичного та свідомого навчання студентів, вирішенням комплексу індивідуалізованих пізнавальних завдань щодо моделювання декоративних швейних виробів. Отже, наявність наукового змісту і сформованість системи принципів навчання дали змогу нам зреалізувати технологію індивідуалізованого навчання на заняттях з конструювання і моделювання швейних виробів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зимогляд Н. С., Рябчиков М. Л. Проектування швейних виробів у моделях. Х.: ЗЕВРА, 2011. 162 с.
2. Коберник О. М. Модернізація підготовки майбутніх учителів трудового навчання *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2004. № 4. С. 28 – 31.
3. Король С. В. Шляхи впровадження в освітню практику диференційованого навчання *Зб. наук. статей НПУ ім. Драгоманова*. Київ: НПУ, 2001. Вип. 41. С. 60 – 62.
4. Онишків З. Індивідуалізація навчального процесу як науково-педагогічна проблема. *Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту*. 2002. № 9. С. 6 – 9.
5. Черемісіна Т. О. Обґрунтування моделі конструкторсько-технологічної підготовки вчителів обслуговуючої праці *Зміст і технології шкільної освіти: матеріали звітної наукової конференції Інституту педагогіки АПН України* 30 – 31 березня 2005 року. Ч. II. К.: Пед. Думка, 2005. С. 42 – 43.